

HOMILETIKA

STRUČNÝ VÝCUC K PROBLEMATICE

BIBLICKÝ TEXT A JEHO VÝZNAM

- SPECIFICKÝ STATUS BIBLICKÉHO TEXTU
- ZNAKOVOST BIBLICKÉHO TEXTU
- TYPOLOGIE VÝKLADŮ
- EXEGEZE: VYTĚŽENÍ VÝZNAMU BIBLICKÉHO TEXTU
- FORMALIZACE (STRUKTUROVÁNÍ EXEGEZE)
- EXEGEZE A KOMENTÁŘ AUTORITY
- HOMILIE, SERMO A POSTILA

SPECIFICKÝ STATUS BIBLICKÉHO TEXTU

- **SVĚT: BOŽÍ PROJEVENÍ.**
- **BIBLE: TEXT PSANÝ PÍSAŘEM POD VLIVEM BOHA (DUCHA SVATÉHO).**
- **BOŽÍ PROJEVENÍ VE SVĚTĚ SE POZNÁVÁ PROSTŘEDNICTVÍM INTERPRETACE BOŽÍHO PROJEVENÍ V BIBLI;
BIBLE PŘEDSTAVUJE PLÁN BOŽÍHO ZÁMĚRU.**
- **JAK S JEJÍ LITEROU NAKLÁDAT? JAK INTERPRETOVAT SLOVA, ČÁSTI VĚT, VĚTY, Odstavce, KAPITOLY,
KNIHY A CELEK?**

ZNAKOVOST BIBLICKÉHO TEXTU

- **DVA PODOBNÉ ALE ODLIŠNÉ PŘÍSTUPY: SV. JERONÝM A SV. AUGUSTIN**
- **JERONÝM: SLOVO NESE VÝZNAM, PŘENESENĚ INTERPRETOVAT NEJASNÉ PASÁŽE.**
- **AUGUSTIN: BIBLE (PASÁŽE SROZUMITELNÉ I NEJASNÉ) JE PROSTOR PRO DOSLOVNÉ I PŘENESENÉ INTERPRETACE, JE ZNAKEM SLOŽENÝM ZE ZNAKŮ:** „PŘI POJEDNÁNÍ O ZNACÍCH ŘÍKÁM, ŽE V NICH NEMÁME HLEDĚT NA TO, ČÍM JSOU, NÝBRŽ SPÍŠE NA SKUTEČNOST, ŽE JSOU TO ZNAKY, ... ŽE NĚCO OZNAČUJÍ. ZNAK JE VĚC, KTERÁ PŮSOBÍ, ŽE ČLOVĚKU VYTANE NA MYSLI KROMĚ PŘEDSTAVY, ... JEŠTĚ NĚCO JINÉHO“

TYPOLOGIE VÝKLADŮ

- **VYVÍJELA SE POSTUPNĚ, MINIMÁLNĚ V PŮLI TŘETÍHO STOLETÍ SE PROBLEMATIKOU ZABÝVAL ORIGÉNES, PO NĚM SE DEBATY VEDLI V KONTEXTU S POSUNEM V CHÁPÁNÍ KÁZÁNÍ A VLASTNÍ EXEGEZE.**
- **AUGUSTIN Z D8CIE (13. STOL.): VÝKLAD DOSLOVNÝ/HISTORICKÝ, VĚROUČNÝ/ALEGORICKÝ, MORÁLNÍ, ANAGOGICKÝ/ESCHATOLOGICKÝ.**
- **JE V NICH PATRNÁ SNAHA PROPOJIT VÍRU S VŠEDNODENNÍM ŽIVOTEM.**

TYPOLOGIE VÝKLADŮ: PŘÍKLADY

- „JERUZALÉM“: DOSLOVNÝ VÝKLAD BY POJEDNÁVAL O REÁLNÉM MĚSTU, V RÁMCI VĚROUČNÉHO BY BYL JERUZALÉM METAFOROU K „CÍRKVI“, V MORÁLNÍM BY PŘEDSTAVOVAL LIDSKOU DUŠI A V ANAGOGICKÉM TZV. „NEBESKÝ JERUZALÉM“
- „*IN EXITU ISRAEL DE AEGYPTO – DOMUS JACOB DE POPULO BARBARO, –FACTA EST JUDEA SANTIFICATIO EIS – ISRAEL POTESTAS EIUS*“ [KDYŽ VYCHÁZEL IZRAEL Z EGYPTA A RODINA JÁKOBOVA Z NÁRODA CIZÍHO, BYL JUDA POSVĚCENÍM JEHO, IZRAEL PANOVÁNÍM JEHO]. HISTORICKÝ VÝKLAD BY POPISOVAL CESTU IZRAELITŮ Z EGYPTA, ALEGORICKÝ VYKOUPENÍ Z HŘÍCHU KRISTOVÝM ZAPŘÍČINĚNÍM, MORÁLNÍ CESTU DUŠE OD SMUTKU A HŘÍCHU K MILOSTI BOŽÍ A ANAGOGICKÝ CESTU DUŠE Z POZEMSKÉHO SVĚTA DO VĚČNÉHO ŽIVOTA.“

EXEGEZE A KOMENTÁŘ AUTORITY

- **AUTORITA V EXEGEZI: BIBLE A UZNANÍ CÍRKEVNÍ KOMENTÁTOŘI (CÍRKEVNÍ OTCOVÉ)**
- **CÍRKEVNÍ KOMENTÁTOŘI:** UZNANÍ *INTRODUCTORES* (PODÁVAJÍ ÚVOD DO VÝKLADU PÍSMÁ, NAPŘ. SV. AUGUSTIN), *EXPOSITORES* (VYKLADAČI), *MAGISTRI* (UČITELÉ) A *PATRES* (CÍRKEVNÍ OTCOVÉ); TYPOLOGIE ODRÁŽÍ DŮLEŽITOST A ZÁVAZNOST JEJICH VÝKLADŮ.
- KONCIL V TOUR (813): NAŘIZUJE PŘI EXEGEZI PRACOVAT S AUTORITAMI

FORMÁLNÍ STRUKTURA KÁZÁNÍ

- **POMĚRNĚ KOMPLIKOVANÁ A NEJEDNOTNÁ TERMINOLOGIE**
- **PROTHEMA**
- **THEMA**
- **DIVISIO**
- **SUBDIVISIO**
- **CONCLUSIO**

PROTHEMA A THEMA

- **PROTHEMA: NEPOVINNÝ ÚVOD KE KÁZÁNÍ, KTERÝ FORMULOVAL/ODŮVODŇOVAL VÝCHOZÍ TÉMA; ČASTO MĚLO PODOBU „KRÁTKÉHO KÁZÁNÍ“.**
- **THEMA: UVEDENÍ/PŘEDSTAVENÍ VLASTNÍHO TÉMATU KÁZÁNÍ.**
- **ČÁSTEČNĚ JE SYNONYMNÍ TERMÍN „EXORDIUM“.**

DIVISIO A SUBDIVISIO

- **DIVISIO EXTRA: NEBYLO SVÁZÁNO S BIBLICKOU PERIKOPOU.**
- **DIVISIO INTRA: VYKLÁDALO BIBLICKOU PERIKOPU.**
- **PŘEDSTAVOVALO „VLASTNÍ“ VYLOŽENÍ TÉMATU.**
- **NĚKDY BÝVALO ČLENĚNO NA DISTINCTIO (DOSLOVNÝ VÝKLAD) A DILATATIO (PŘENESENÝ VÝKLAD).**
- **SUBDIVISIO: DOPLŇovalo ZÁVĚRY, POSTŘEHY, NÁPADY Z DIVISIA**

CONCLUSIO

- **UZAVÍRALO KÁZÁNÍ: PŘEVÁŽNĚ REPETICE A POUČENÍ**

HOMILIE, SERMO A POSTILA

- ČLENĚNÍ NA HOMILII A SERMO SPÍŠE ODPOVÍDÁ GENEZI ŽÁNRU KÁZÁNÍ NEŽ REÁLNÉ PARALELNÍ EXISTENCI DVOU SUBŽÁNŘŮ.
- ROZDÍL JE DÁN AUTORSKOU NÁKLONNOSTÍ BUĎ K FORMÁTU UPŘEDNOSTŇUJÍCÍMU DIDAKTICKOU A ANALYTICKOU DIMENZI, NEBO K VARIANTĚ UMOŽŇUJÍCÍ UPLATNIT NA ÚKOR ANALYTICKÉHO POSTUPU VÁZANÉHO K VÝCHOZÍMU TEXTU POSTUP, MĚNÍCÍ PŮVODNÍ VÝCHOZÍ TEXT NA TÉMA/TÉMATA, KTERÁ JSOU VYLOŽENÁ. TÉMATA BÝVAJÍ PŘEVÁŽNĚ USPOŘÁDÁNA DO „*THEM*“ A NÁSLEDNĚ ZPRACOVÁN DO TEMATICKÝCH „*DIVISIÍ*“. ZJEDNODUŠENĚ MŮŽEME U HOMILIE HOVOŘIT O VÝKLADU „TEXTU“ A U SERMA O VÝKLADU TÉMAT Z TEXTU ODVOZENÝCH.